

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) и на Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци

(COM(2022) 156 final — 2022/0104 (COD))

и предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за докладване на данни за околната среда от промишлени инсталации и създаване на портал за емисиите от промишлеността

COM(2022) 157 final — 2022/0105 (COD))

(2022/C 443/19)

Докладчик: **Стоян ЧУКАНОВ**

Искане за консултация	Европейски парламент, 2.5.2022 г. (за COM(2022) 156 final) Европейски парламент, 5.5.2022 г. (за COM(2022) 157 final) Съвет, 10.5.2022 г.
Правно основание	Член 192, параграф 1 и член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	Секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“
Приемане от секцията	30.6.2022 г.
Приемане на пленарна сесия	14.7.2022 г.
Пленарна сесия №	571
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	183/3/1

1. Заключение и препоръки

1.1. Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) категорично подкрепя прилагането на комбиниран подход и последователност на политиките за защита на екосистемите и човешкото здраве от неблагоприятните последици от замърсяването, като същевременно се постигат съгътстващи ползи за гражданите и промишлеността на ЕС. Ето защо Комитетът приветства предложението за преразглеждане на Директивата относно емисиите от промишлеността (ДЕП) ⁽¹⁾ и на Регламента относно Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители (ЕРИПЗ).

1.2. ЕИСК счита, че следващите 10 години ще бъдат от решаващо значение за амбициите на Зеления пакт на ЕС за нулево замърсяване и среда без токсични вещества до 2050 г., като сега, повече от всякога, се нуждаем от гъвкавост и яснота в регулаторния процес.

Относно ДЕП:

1.3. В преразгледания член 15, параграф 3 се предлага като ново правило органите, издаващи разрешителни, да определят „възможно най-строгите норми за допустими емисии, които съответстват на най-ниските емисии, постижими чрез прилагане на НДНТ (най-добрите налични техники) в инсталацията“. ЕИСК приветства това уточнение, което е в съответствие с ДЕП за предотвратяване на замърсяването при източника. При издаването на разрешителни трябва да се вземат предвид точният обхват и периметри на технологията, за да се използва съответното сравнение с НДНТ.

⁽¹⁾ Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

1.4. ЕИСК подчертава необходимостта от следните уточнения: на каква основа и по какви критерии за осъществимост ще се извършва анализът на осъществимостта от страна на оператора? Освен референтния доклад на Съвместния изследователски център (JRC) относно референтните документи за НДНТ ((BREFs), ще включва ли и други доставчици на техники, НПО, и заинтересованата общност за валидиране на този анализ? Каква е ролята на разрешаващия орган?

1.5. ЕИСК счита, че за по-голяма ефективност на разпоредбите могат да се направят следните подобрения: връзка с критериите за определяне на НДНТ (настоящо приложение III), така че операторите да имат възможност да обосновават съответното сумарно въздействие върху компонентите на околната среда, което може да възпрепятства постигането на предложените свързани с НДНТ емисионни нива (НДНТ-СЕН). В предложението следва да се определи максимален срок на действие на дерогациите, например [3] / [4] години, за да не се предоставя неоправдано конкурентно предимство на операторите, които използват дерогациите многократно/продължително време. Предварителна консултация с поне трима независими доставчици на техники би позволила да се разгледат гледните точки на различните интереси на промишлеността. Следва да се поставят по-ясни условия, напр. пълна оценка на въздействието за предложените варианти за максимална съвместимост с най-строгите НДНТ, включително съответствие със стандарта за качество на околната среда (СКОС) и съвместимостта на тази оценка с амбицията за нулево замърсяване.

1.6. ЕИСК настоятелно препоръчва да се следват отблизо целите на Зеления пакт, като същевременно се определят основни показатели по отношение на целите за различните компоненти на околната среда.

1.7. ЕИСК е съгласен с Европейската сметна палата, че на принципа „замърсителят плаща“ следва да бъде дадено ясно значение. Освен представените в парично изражение съотношения между икономическите разходи и обществените ползи, с цел прозрачност и пълнота следва да се анализират и показателите за обществените разходи спрямо ползите за обществото и околната среда. Ползите за околната среда следва да включват ползи за здравето и опазването на климата; методът на разходите за вреди следва да използва само по-защитните методи, напр. метода на Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) за стойността на статистическия живот, адаптиран към ценовите равнища на ОИСП/САЩ.

1.8. ЕИСК счита, че предизвикателството, което трябва да се преодолее, не е идентифицирането на революционни техники (иновации), а по-скоро тяхното внедряване в промишлен мащаб. Една от основните пречки може да бъде свързана с неуспешната интернализация на външните разходи. Генерираните средства от прилагането на равнищата на разходите за вреди биха могли да бъдат пренасочени към „Фонд на ЕС за намаляване на замърсяването и промишлена трансформация“ или към други съществуващи фондове, като например модернизационния фонд и фонда за иновации. Тогава операторите следва да могат да кандидатстват за използването на тези средства в рамките на конкурентна тръжна процедура, за да се осигурят стимули за трансформацията, необходима за осъществяването на Европейския зелен пакт. Следва да се положи дължима грижа, така че преобразуването и трансформацията да подпомагат местното и устойчиво икономическо възстановяване, което напълно съответства на един социално приемлив „справедлив преход“. Следва да се предоставя подкрепа на промишлените отрасли и услугите, които действително допринасят за постигането на целите на Европейския зелен пакт. Трябва да се обърне специално внимание на факта, че всеки фонд, създаден за подпомагане на прехода, трябва да се управлява на равнище ЕС, като се избягват евентуални схеми за държавна помощ и се насърчава хармонизирана общоевропейска схема, която да отговаря на принципа на единния пазар на ЕС.

1.9. ЕИСК счита, че опазването на климата е важно и че рамката предвижда комбиниран подход на различните налични инструменти. Предприемането на мерки за предотвратяване на замърсяването не бива да зависи от това дали е налице икономическа обосновка за опазване на климата. Комитетът категорично подкрепя прилагането на комбиниран подход и съгласуваност на политиките, осигуряващи съпътстващи ползи. Член 9, параграф 1 ограничава държавите членки при определянето на допълнителни мерки за операторите, които са обект на схемата за търговия с емисии на ЕС, поради което се предпочита неговото заличаване. Със заличаването на тази разпоредба промишлеността няма да бъде обект на незабавно прилагане на нормите за допустими емисии (НДЕ) за парникови газове.

1.10. ЕИСК счита, че актуализирането на Европейската защитна мрежа, за да се приведе в съответствие с най-съвременните стандарти за НДНТ, би могло значително да подобри ефективността на внедряването на НДНТ и ползите за обществото, особено за големите горивни инсталации.

1.11. Комитетът подчертава също така необходимостта от подобряване на еднаквите условия на конкуренция — за изгарянето на отпадъци трябва да се гарантира спазването на НДЕ през периода на ефективно действие (ПЕД), а за големите горивни инсталации (LCP) операторите могат да не вземат под внимание емисиите, възникващи при пускане и спиране. ЕИСК счита за неприемлива евентуалната експлоатация при прекъсване на пречиствателния процес.

1.12. За гарантиране на пропорционално и икономически ефективно прилагане на директивата ЕИСК препоръчва настоятелно да се адаптира обхватът на директивата по отношение на екстензивното животновъдство въз основа на максималната гъстота на животните на хектар. Следва да се обърне достатъчно внимание на отглеждането на животни на свобода.

1.13. Предлагат се някои възможности за подобряване на оценката на съответствието. Подробностите обаче ще бъдат определени в акт за изпълнение, който ще бъде приет чак две години след влизането в сила на новата директива. ЕИСК счита, че това е твърде късно и че следва вече да се определят разпоредби, които да изискват минимални честоти на калибриране на устройствата за мониторинг, както и изисквания нивата на неопределеност на измерванията да не надвишават нивата, съответстващи на тези, постигнати от най-съвременното измервателно оборудване.

1.14. ЕИСК вижда известни предимства в насърчаването на повече от постепенни подобрения единствено на равнище инсталация, когато се желае по-бърз и задълбочен преход на производствените методи. Като приоритетни области са предложени следните дейности: производство/пестене на енергия, качество на водата и услуги за снабдяване, преобразуване на производството на растителни/животински протеини и други храни и напитки, управление на ресурсите, заместване на химически вещества, пораждани безпокойство, възстановяване на почвата/плодородие.

Относно портала за емисиите от промишлеността (ЕРИПЗ):

1.15. В предложението е пропусната възможността за осигуряване на по-ефективно използване на информацията за изпълнението, която вече е генерирана в рамките на годишния доклад за съответствието (член 14, параграф 1 от ДЕП), за да бъде използвана за целите на сравнителния анализ и съответствието. Един хармонизиран образец за въвеждане на информацията относно задължението за докладване със задължително съдържание на годишния доклад за съответствието, който позволява автоматично извличане на тази информация в рамките на портала на ЕАОС, би подобрил значително достъпа на различни групи крайни потребители до ключова информация за изпълнението на равнището на ЕС.

1.16. ЕИСК подчерта, че подобреният достъп до информацията за изпълнението ще бъде постигнат във връзка с разделите относно системата за управление на околната среда (СУОС). Много от тези елементи (напр. използването на ресурси и повторното използване на вода, предотвратяването на отпадъци, заместването и използването на опасни вещества) вече се предлагат да бъдат докладвани в рамките на ЕРИПЗ, следователно рационализирането на докладването, свързано с ДЕП, с цел интегриране на информацията в портала би намалило административната тежест и би придало добавена стойност на полезността на тази информация.

1.17. Поддържането на прагове за докладване ще увеличи административната тежест за компетентните органи поради допълнителните етапи на оценка, необходими за проверка дали праговете на замърсяване са превишени. Когато съществуват данни от мониторинг, те следва да се използват и следователно да се докладват, в противен случай ще се загуби интересна информация относно движещите сили, довели до изпускания под праговете за докладване. Поради това ЕИСК не е съгласен с праговете за докладване.

1.18. Списъкът на замърсителите, подлежащи на докладване, не е променен от 2004 г. насам. ЕИСК не е убеден, че е подходящо да се отлага създаването на списък на идентифицираните замърсители, пораждани безпокойство. Всички замърсители, посочени в член 14, вече подлежат на задължения за докладване. ЕИСК не вижда добавена стойност в това единствено да се посочват вече разрешените вещества, пораждани сериозно безпокойство, от приложение XIV, докато разпоредбите на ДЕП се отнасят до „опасни вещества“. Поради това ЕИСК счита, че в приложение II от Регламента относно ЕРИПЗ следва да бъде включен директно по-широк списък на веществата със свойства, пораждани безпокойство, като задължително докладване на кодовете на ЕС за отпадъци.

1.19. Комитетът счита, че порталът на ЕАОС следва да дава възможност за сравняване на ограниченията на разрешителните за подобни инсталации по отношение на опазването на околната среда и предотвратяването на замърсяването, в идеалния случай на глобално равнище. ЕИСК препоръчва да се интегрира информацията, която вече се генерира от изискванията на ДЕС/НДНТ и СУОС. В член 1 от Протокола от Киев за РИПЗ се посочват трите цели на регистъра за подобряване на обществения достъп до информацията, което би улеснило и участието на обществеността във вземането на решения в областта на околната среда, както и би допринесло за предотвратяване и намаляване на нейното замърсяване. Последните две цели не са разгледани в достатъчна степен.

1.20. Накрая, ЕИСК счита, че създаването на възможност за сравнителен анализ на екологичните показатели и насърчаване на спазването на изискванията на равнището на ЕС, разработването на информационна поддръжка и бюра за помощ и обединяване на усилията за тази цел (бюджет и инструменти) биха задоволени много по-широки и разнообразни интереси на крайните групи потребители, като също така биха стимулирали промишлеността за по-нататъшен обмен на добри практики за предотвратяване на замърсяването.

2. Контекст на проектостановището

2.1. Директивата относно емисиите от промишлеността (ДЕП) 2010/75/ЕС е най-важният инструмент на ЕС, насочен към интегрирано предотвратяване на замърсяването при източника, за да се постигне високо ниво на цялостна защита на околната среда за мащабни промишлени дейности. Поради това тя има потенциала да придаде конкретен смисъл на заявената амбиция на ЕС за нулево замърсяване, а също така ще допринесе за по-добро здраве. Нейното разглеждане е тест за вземащите решения в ЕС да покажат, че имат сериозни намерения да приложат на практика амбициите на ЕС по Зеления пакт чрез конкретни разпоредби.

2.2. Оценката е иницирана в рамките на Европейския зелен пакт. Съществуват различни гледни точки между представителите на търговските сдружения на някои промишлени оператори и други представители на гражданското общество, но също така и в рамките на съответните групи заинтересовани страни от промишлеността.

2.3. Преработеното предложение за ДЕП беше преразгледано, заедно с прегледа на Регламент (ЕО) № 166/2006⁽²⁾ за създаване на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители (ЕРИПЗ), като този регламент прилага Протокола за РИПЗ на ИКЕ на ООН от Киев от 2006 г.⁽³⁾

2.4. **Общ преглед на преразгледаното предложение за ДЕП:** Обявената цел на Европейската комисия (ЕК) е „да превърне законодателството в ориентирана към бъдещето рамка, подходяща за съпровождане на промишлената трансформация, необходима за екологичния преход“, тя се основава на следните основни градивни елементи: 1: подобрена ефективност; 2: иновации; 3: ресурси и химикали; 4: декарбонизация. Изпълнението на тези градивни елементи пряко зависи от разработеното приложно поле на ДЕС, изложено в приложение I към нея, което може да се счита за петия градивен елемент.

2.5. **Общ преглед на преразгледаното предложение за ЕРИПЗ:** преразгледаното предложение за регламент относно докладването на данни за околната среда от промишлени инсталации и за създаване на портал за емисиите от промишлеността има за цел да подобри интегрирането на потоците на докладване чрез централизирана онлайн база данни (Портал на ЕАОС за емисиите от промишлеността⁽⁴⁾), докладването за използването на ресурси и поставянето на информацията в контекст. Целта е да се обхванат поне 90 % от информацията за изпускането на замърсители. Списъкът на замърсяващите вещества и праговете за докладване на изпускането на замърсители са запазени без изменение.

3. Общи бележки (ДЕП)

3.1. Основните очаквания на гражданското общество⁽⁵⁾ са да се постигне опазване на климата чрез „комбиниран подход“ (управление и контрол и СТЕ), преработване на приложното поле на директивата, показателите за изпълнение за насочване на трансформацията, ограничаване на гъвкавостта и по-голяма амбиция по отношение на разрешителните, както и ориентиран към бъдещето процес на определяне на НДНТ, който поставя обществените интереси на първо място.

3.2. От гледна точка на промишлеността позициите са по-разнообразни.

3.2.1. Петата, трансверсална цел, посочена в точка 2.4 по-горе, обаче пропуска ключов компонент, а именно допълнителната нужда от енергия от възобновяеми източници извън енергийната ефективност.

3.2.2. Необходим е сравнителен анализ, за да се избегне наличието на множество (2—4) нехармонизирани законодателства, отнасящи се до едни и същи емисии, което може да доведе до объркване. Например при енергийните носители СТЕ изглежда по-мотивираща от други паралелно действащи правила.

3.2.3. Процесът на издаване на разрешителни следва да бъде рационализиран, засилен и опростен. Необходимо е развитие на капацитета на органите и по-добра подготовка на процеса, за да стане процедурата бърза и ефективна. Очаква се, че предложението за обобщено разрешително ще може да спомогне за решаването на тези проблеми.

3.2.4. Необходим е прецизен баланс между санкционирането (отрицателна мотивация) и стимулирането, в полза на второто, за по-бързо постигане на резултати в областта на предотвратяването/намалването на замърсяването.

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 166/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2006 година за създаване на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители и за изменение на Директиви 91/689/ЕИО и 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 33, 4.2.2006 г., стр. 1).

⁽³⁾ <https://unece.org/environment-policy/public-participation/prtrs-protocol-text>

⁽⁴⁾ <https://industry.eea.europa.eu/>

⁽⁵⁾ <https://eeb.org/library/ngo-preliminary-assessment-of-the-european-commissions-proposal-for-revised-ied-and-e-prtr>

3.3. Представителните сдружения на работниците приветстват предложението; работниците са ангажирани с екологичната трансформация на промишлеността и припомнят, че тя не е технологично, а по-скоро социално предизвикателство. Следва да се осигури дължима грижа, така че ползите за обществото и работниците от по-широките усилия за предотвратяване на замърсяването, необходими за осъществяването на Зеления пакт на ЕС, да бъдат напълно съвместими със справедливия преход. Работническите сдружения смятат, че по-строгите европейски правила за опазване на околната среда и човешкото здраве подпомагат работната сила и появата на качествени работни места, при което самата промишленост става устойчива, като съществуват добри примери, един от които е преходът към „зелена“ стомана в Швеция. По-строгите стандарти за замърсяване могат да спомогнат за привличане на инвестиции, за да се подготви промишлената инфраструктура на ЕС за амбицията за нулево замърсяване. Работническите сдружения подкрепят ускоряването на усилията за замяна на опасните и вредни вещества, произвеждани и използвани в промишлените дейности, и следователно подкрепят подобряването на прозрачността и лесния за потребителите достъп до информация за системите за управление на химикалите.

4. Конкретни бележки (преглед на ДЕП)

4.1. Градивен елемент 1: По-строго прилагане на НДНТ при издаването на разрешителни

4.1.1. В предложението се признава като основен пропуск фактът, че по-голямата част от условията за издаване на разрешителни са съобразени с най-ниските нива на замърсяване, разрешени съгласно съответните емисионни нива и равнища на екологичните показатели, свързани с НДНТ (член 15, параграф 3). В преразгледания член 15, параграф 3 се предлага като ново правило органите, издаващи разрешителни, да определят „възможно най-строгите норми за допустими емисии, които съответстват на най-ниските емисии, постижими чрез прилагане на НДНТ в инсталацията“. ЕИСК приветства това уточнение, което е в съответствие с ДЕП за предотвратяване на замърсяването при източника. При издаването на разрешителни трябва да се вземат предвид точният обхват и периметри на технологията, за да се използва съответното сравнение с НДНТ.

4.1.2. С позоваването на „строг“, но технически осъществим диапазон в последния параграф, той би станал вътрешно последователен и по-съгласуван със Зеления пакт на ЕС.

4.1.3. Предложението позволява на оператора да извърши оценка, в която се анализира „осъществимостта на постигането на най-строгото равнище“ от диапазона на свързаните с най-добрите налични техники емисионни нива и „се доказват най-добрите резултати, които инсталацията може да постигне чрез прилагане на НДНТ, както е описано в заключенията за НДНТ“, като са необходими разяснения по тази разпоредба (вж. препоръките).

Разпоредба за дерогации (член 15, параграф 4)

4.1.4. Позоваването, че не се допускат дерогации, когато те „могат да изложат на риск“ спазването на стандартите за качество на околната среда (СКОС), превръща предпазния и превантивния подход в по-ясна правна формулировка и следователно се подкрепя, както се подкрепя и необходимостта от допълнителни изисквания за мониторинг за измерване на въздействието върху приемащата околна среда.

Метод за изясняване на начина на извършване на оценки на разходите и ползите

4.1.5. Методът на оценка на разходите и ползите е предложен в ново приложение II като част от новите принципи, които трябва да се спазват при предоставяне на дерогации. Ползите за околната среда следва да включват ползи за здравето и опазването на климата, методът на разходите за вреди следва да използва само по-защитните методи, напр. метода на ЕАОС за стойността на статистическия живот, адаптиран към ценовите равнища на ОИСР/САЩ, въз основа на данни от ЕАОС (доклад на Европейския тематичен център относно замърсяването на въздуха, транспорта, шумовото и промишленото замърсяване от април 2020 г.)⁽⁶⁾.

4.1.6. Подобреният метод на оценка на разходите и ползите следва да се използва и за определяне на нивата на санкциите и компенсациите, но също и за определяне на това какво следва да се счита за „икономически жизнеспособно“ в контекста на определянето на НДНТ. Прилагането на този метод за систематично интернализиране на външните разходи би позволило също така генерирането на допълнителни ресурси, които биха могли да бъдат преразпределени в подкрепа на внедряването на най-нови революционни техники.

⁽⁶⁾ <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-atni/products/etc-atni-reports/etc-atni-report-04-2020-costs-of-air-pollution-from-european-industrial-facilities-200820132017>

Относно заустването на отпадъчни води

4.1.7. Изискванията за постигане на равностойна степен на опазване в случай на непряко изпускане на отпадъчни води са затегнати (член 15, параграф 1). Мнозинството от заинтересованите страни, а именно гражданското общество и водоснабдителната индустрия, подкрепят промените в новото предложение, тъй като то добавя условия за това по какъв ред може да се извършва непряко заустване. Положителен аспект е подчертаването на еквивалентността на товара на замърсяване и че това във всички случаи не засяга член 18 (спазване на СКОС). Може да се използва по-строга формулировка, така че да се забрани разреждането, и да се определи подход на „нулева толерантност“ за списък с устойчиви замърсители в съответствие със задължението за невлошаване, което се прилага в контекста на опазването на водите.

4.1.8. Разпоредбата би могла да има по-голяма добавена стойност, ако се определи целева стойност на биологична отстранимост/биоразградимост, която да се постигне във всяка точка на изпускане.

Ограничаване на гъвкавостта чрез актуализиране на защитната мрежа на ЕС

4.1.9. Изискването само големите горивни инсталации, работещи с лигнитни въглища, да не превишават строгия диапазон на свързаните с НДНТ емисионни нива, би могло да предотврати годишна тежест на разходите за увреждане на здравето на стойност най-малко 42,2 млрд. евро. Като се има предвид, че минималните задължителни изисквания по приложение V се основават на данни за емисиите от 2000—2001 г., ЕИСК счита, че нормите за допустими емисии по приложение V, както и разпоредбите за режима на съответствие, следва да бъдат изменени, за да се приведат в съответствие със строгите емисионни нива и равнища на екологичните показатели, свързани с НДНТ, за големите горивни инсталации за изгаряне на въглища/лигнитни въглища от преразгледания през 2017 г. референтен документ за НДНТ 3 относно големите горивни инсталации. В предложението липсва каквато и да е обосновка защо не е преразгледана остарялата защитна мрежа на ЕС.

Други недостатъци, които оказват отрицателно въздействие върху ефективността на целите на ДЕП

4.1.10. В правния текст на член 18 „Стандарти за качество на околната среда“ следва да бъдат посочени по-ясни мерки (напр. намалена експлоатация) със задължение, основано на резултати, така че да се гарантира, че компетентният орган ще бъде задължен да предприеме превантивни мерки (напр. „защитен буфер“ за спазване на СКОС). Би било целесъобразно в член 21, параграф 5 да се включи изрична връзка с националната програма за контрол на замърсяването на въздуха, националният план в областта на енергетиката и климата, както и с насоките на СЗО за качеството на въздуха⁽⁷⁾, би била целесъобразна, като член 3, параграф 6 следва да бъде съответно изменен.

Укрепване на еднаквите условия на конкуренция по отношение на информацията за изпълнението и насърчаване на съответствието

4.1.11. В предложението е пропусната възможността да се предвиди по-ефективно използване на информацията за изпълнението, която вече е генерирана в рамките на годишния доклад за съответствието (член 14, параграф 1 от ДЕП); един хармонизиран образец за въвеждане на информация относно задължението за докладване, позволяващ автоматично извличане на тази информация в рамките на портала на ЕАОС, би подобрил значително достъпа до ключова информация за изпълнението.

4.1.12. ЕИСК счита, че вече трябва да бъдат определени разпоредби за насърчаване на съответствието, като например минимални честоти на калибриране на устройствата за мониторинг, нива на неопределеност на измерванията, които не трябва да се превишават, съобразени с най-съвременните технологии.

Укрепване на правата по Конвенцията от Орхус

4.1.13. Направени са подобрения по някои аспекти, свързани с участието на обществеността и достъпа до правосъдие, предизвикани и от дело на Комитета за спазване на задълженията по Конвенцията от Орхус⁽⁸⁾. Новите гаранции по член 25 се отнасят до ефективни средства за защита и достъп до съдилища и се приветстват. Въпреки това ЕИСК счита, че разпоредбата на член 25 следва да бъде изменена, така че да включва всички предприети действия/бездействия по силата на ДЕП, а не само тези, свързани с член 24. Освен това следва да се извърши внимателно систематично проучване дали и до каква степен претенциите за поверителна търговска информация са в съответствие със съответната рамка на Конвенцията от Орхус.

⁽⁷⁾ <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/what-are-the-who-air-quality-guidelines>

⁽⁸⁾ ACCC/C/2014/121 EU: <https://unece.org/acccc2014121-european-union>

4.2. Градивен елемент 2: „Подкрепа на иновациите“

4.2.1. ЕИСК констатира, че в предложението не се предвиждат ясни инструменти и стимули за насърчаване на значими „иновации“. На първо място, не е ясно какво се цели да се постигне с тези иновации, поради липса на ключови показатели за ефективност (КПЕ) и на ориентирани към резултатите цели. Предвидени са някои разпоредби, които биха насочили внедряването на „най-нови техники“. Критериите за оценка на това какво е най-нова техника обаче се основават само на равнищата на технологична готовност.

4.2.2. ЕИСК подчертава, че крайният срок за осъществяване на „трансформацията“ до 2050 г. е в противоречие с целите на ЕС за намаляване на замърсяването и емисиите, както и с ограниченията, произтичащи от пределите на планетата. Основните етапи и КПЕ следва да се определят сега в рамките на научно обоснован процес и да включват изрично НПО и други съответни заинтересовани страни.

4.2.3. Други заинтересовани страни следва да получат официална роля в разработването на плановете за трансформация и в обмена на информация относно референтните документи за НДНТ на ЕС. Списъкът на заинтересованите страни, посочен в разпоредбата относно центъра за иновации за промишлена трансформация и емисии от промишлеността (INCITE), включително ЕАОС, е по-подходящ. Следва да се насърчи по-балансираното участие на различни групи по интереси и включването на академичните среди и други неправителствени организации за защита на здравето.

4.2.4. ЕИСК е на мнение, че следва да се разработят КПЕ с ясни цели за действие, обвързани със срокове, които биха могли да се добавят например към приложение III от ДЕП, което се отнася до критериите за определяне на НДНТ. Такива КПЕ биха могли да се използват за насочване на прегледите на референтните документи за НДНТ, както и на процеса на изготвяне на плана за трансформация. Тези прегледи следва да се провеждат в рамките на добре разработен и навременен процес, с етапи, които могат да се планират предварително, за да се осигурят ранни сигнали и подходяща подкрепа за планирането.

4.2.5. ЕИСК предлага да се установят минимални принципи, които да гарантират, че предотвратяването на замърсяването е за предпочитане пред неговото намаляване, както и проверка на съвместимостта, за да се установи дали идентифицираните (най-нови) техники са съвместими с постигането на достиженията на правото на ЕС и поставените цели за „нулево замърсяване“.

4.3. Градивен елемент 3: Ресурси и хилкали

4.3.1. Член 15, параграф 3, буква а), изискващ нормите за допустими екологични показатели да са в рамките на диапазоните на емисионните нива и равнищата на екологичните показатели, свързани с НДНТ, не отговаря в достатъчна степен на изискването операторите да прилагат НДНТ и следва да съответства на строгото равнище от диапазоните на емисионните нива и равнищата на екологичните показатели, свързани с НДНТ, които се отнасят до стандартите за „нови инсталации“, когато в съответното заключение за НДНТ е направено разграничение. ЕИСК приветства засилената роля на НДНТ, свързани с използването на ресурсите; те не само са от полза за околната среда и човешкото здраве, но и са икономически обосновани за операторите.

4.3.2. Представителните сдружения на работниците и НПО също подчертават ползите от замената на опасни и вредни вещества и превенцията, което в крайна сметка води до по-малко професионални заболявания като рак (който е водещата причина за смърт на работното място). ЕИСК подчерта, че подобряването на достъпа и тълкуването на информацията за изпълнението ще се постигне чрез директна интеграция в портала на ЕАОС.

4.4. Градивен елемент 4: Подкрепа на декарбонизацията

4.4.1. Предложението не успява да адаптира ДЕП към целите за опазване на климата. ЕИСК счита, че опазването на климата е важно. ЕИСК категорично подкрепя прилагането на комбиниран подход и съгласуваност на политиките, осигуряващи съпътстващи ползи.

4.4.2. Гражданското общество предложи в текста на ДЕП да бъдат включени следните разпоредби: като допълнителен критерий за НДНТ да се добави „неутралност по отношение на климата“; член 9, параграф 1 се заличава; определят се мерки за декарбонизация и в рамките на плановете за трансформация, напр. 100g CO₂eq/kWh от 1 януари 2035 г. и 0g CO₂eq/kWh най-късно до 2040 г. Изрични задължения за електрификация и смяна на горивата.

4.4.3. Промислеността е на различно мнение и вместо това би възприела индивидуален подход в очакване на възможните последици от засилената Директива за СТЕ на ЕС. Тя подкрепя предложението на ЕК за отлагане на прегледа до средата на 2028 г. Основният аргумент е, че системата на СТЕ на ЕС е по-гъвкава, за да могат операторите сами да решат кои мерки са икономически ефективни за изпълнение.

4.5. Преработване/разширяване на приложното поле (секторни точки)

Интензивни животновъдни дейности (включване на едър рогат добитък, преразгледани прагове за домашни птици и свине)

4.5.1. ЕК предложи някои промени по отношение на промишленото отглеждане на животни, основано на животински единици (ЖЕ) ⁽⁹⁾. ЕК очаква свързаните с това ползи за здравето да възлязат на 5,5 млрд. евро годишно, като разходите за привеждане в съответствие се оценяват на около 265 млн. евро.

4.5.2. Основните промени са свързани с разрешителния режим, като в нова глава VIa е предложен „облекчен“ режим на издаване на разрешителни. За ЕИСК не е ясно как ще се постигне намаляване на замърсяването само чрез разширяване на приложното поле. Мерките, които трябва да се прилагат чрез „правила за експлоатация“ (член 70и), все още не са определени и ще бъдат предмет на делегиран акт на ЕК, като крайният срок за постигане на съответствие е 2030 г.

4.5.3. Основните опасения на гражданското общество са свързани с възможността държавите членки да използват регистрационна система, която е в противоречие с наличието на изисквания, определени в процедурите за издаване на разрешителни за всеки отделен случай (напр. състоянието на приемащата околна среда, особено за нитратите и разпръскването на оборски тор). Това би представлявало връщане назад за регламентирания на настоящем от ДЕП дейности по раздел 6.6 (свине и домашни птици). Липсва пряка връзка между необходимостта от спазване на СКОС и приемния капацитет на земята. Замърсяването от аквакултури също следва да бъде обхванато. И накрая, в главата (член 70е) са използвани неясни формулировки по отношение на значимостта на проблемите.

4.5.4. Позицията на съответните представляващи организации е следната: включването на отглеждането на едър рогат добитък изглежда преждевременно; стойностите на емисиите, свързани с разпръскването на оборски тор, не могат да бъдат правилно измерени, а по-скоро се оценяват въз основа на вида на приеманата храна; дори оценките показват разпръскване на повече от +/- 100 % около средната стойност; това е още по-несигурно при отглеждането на пасища, при което емисиите са разпръснати; не е налично аналитично проучване на Съвместния изследователски център, като дори в списъка не е посочено; липса на познания и капацитет на операторите за събиране, предоставяне и докладване на такъв вид данни.

4.5.5. Директивата относно емисиите от промишлеността има за цел постигане на цялостно високо равнище на опазване на околната среда за големи промишлени инсталации. Предложението на Комисията означава, че земеделските стопанства с животинска популация от най-малко 150 животински единици (като „праг“) ще бъдат обхванати от разпоредбите на ДЕП, независимо от използваната технология за отглеждане. На практика това означава, че много семейни земеделски стопанства попадат в обхвата на директивата и поради това следва да подлежат на същия режим като други големи промишлени инсталации (като например тези за производство на цимент или стомана). За да се гарантира, че директивата се прилага по пропорционален и икономически ефективен начин, ЕИСК настоятелно препоръчва да се повиши прагът за животновъдните стопанства въз основа на нова подходяща оценка на въздействието на технологиите за отглеждане на животни.

4.5.6. ЕИСК счита, че следва да се внесе яснота в съдържанието на правилата за експлоатация (70и), а именно тези, които биха били най-ефективни за постигане на заявените цели за предотвратяване на замърсяването, като същевременно са пропорционални за операторите. Направено е разграничение дали животните се отглеждат само сезонно в закрити инсталации или не и какъв тип мерки следва да се предприемат за управлението на оборския тор. ЕИСК препоръчва допълнителни стимули за стопанствата за отглеждане на животни, които демонстрират най-добри екологични практики, по-специално биологично земеделие и други селскостопански практики, които зачитат хуманното отношение към животните и са ферми за свободно отглеждане, за предпочитане за адаптирани към местните условия, местни и редки породи. Новата рамка следва да насърчава устойчиви практики, а не да стимулира оптимизирането на методите за интензивно отглеждане на животни, напр. с повече мерки за контрол на въздуха „в края на веригата“. Документът за Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) от 2018 г. относно секторния референтен документ за най-добри практики за управление на околната среда за сектора на селското стопанство ⁽¹⁰⁾ представлява полезен пример за еталони за отлични постижения, които биха могли да послужат като ценна основа за определяне на тези стандарти.

⁽⁹⁾ Коефициентите на преобразуване на животните в животински единици се основават на приложение II от Регламент за изпълнение (ЕС) № 808/2014 на Комисията.

⁽¹⁰⁾ Решение (ЕС) 2018/813 на Комисията от 14 май 2018 година относно секторния референтен документ за най-добри практики за управление по околна среда, секторни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения за сектора на селското стопанство съгласно Регламент (ЕО) № 1221/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) (ОВ L 145, 8.6.2018 г., стр. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32018D0813>

4.5.7. Аквакултурата е сложна екосистема, която освен емисиите осигурява синергични ползи за околната среда: микроклимат, контрол на температурата, качество на въздуха, водно домакинство, улавяне на въглерод, биологично разнообразие и др., така че емисиите не могат да бъдат оценявани изолирано. Не съществува подробно аналитично проучване на Съвместния изследователски център, дори в списъка на референтните документи за НДНТ. Необходимо е много точно определение на версиите на НДНТ поради големия брой съществуващи технологии, някои от които са неутрални по отношение на климата.

Дейности по добив на минерали

4.5.8. ЕК предлага в приложното поле на директивата да бъдат включени няколко вида дейности по добив на минерали и метали. ЕИСК подкрепя това включване, тъй като то може да окаже значително въздействие върху околната среда, насърчава екологосъобразното проучване на ресурсите, които трябва да се добиват по най-ефективен начин, и следователно би повишило общественото приемане. Очаква се търсенето на важни минерали в ЕС силно да нарасне, което означава допълнителен натиск за нови минни дейности. В повечето случаи тези дейности вече са регулирани на национално равнище и един подход на равнището на Съюза би спомогнал за осигуряване на еднакви условия на конкуренция.

Включване на производството на батерии гигават час

4.5.9. В предложението на ЕК се предлага в приложното поле на ДЕП да се включи производството на литиевойонни батерии и сплюбяването на електрохимични елементи/батерийни блокове с производствен капацитет над 3,5 GWh годишно. ЕИСК подкрепя това включване поради нови констатации за високите потенциални въздействия, които тези дейности могат да окажат, особено по отношение на потреблението на вода и използването на опасни метали. Поради електрификацията на транспорта и други приложения, това е бързоразвиващ се сектор. Не е ясно обаче защо първоначалното предложение за праг на капацитета от 2,5 GWh беше намалено в последния момент.

Депониране на отпадъци

4.5.10. ЕК предлага засилване на изискванията относно депата за отпадъци, следователно това не е разширяване на приложното поле. Осигуряването на НДНТ за депониране на отпадъци би подобрило въздействието на тази дейност върху околната среда и климата, особено по отношение на предотвратяването/улавянето на емисиите на метан. Директивата относно депонирането на отпадъци ⁽¹⁾ датира от 1999 г., но противно на това, което се посочва в нея, не съществуват стандарти за НДНТ за депониране. Също така изрично е посочено, че биологичното третиране обхваща дейностите по анаеробно третиране (в раздел 5.3). ЕИСК подкрепя и двете уточнения.

5. Общи бележки (преглед на ЕРИПЗ)

5.1. РИПЗ трябва да обслужват поне 3 взаимно свързани цели, както е посочено в член 1 от Протокола от Киев за РИПЗ (вж. точка 1.19).

5.2. ЕИСК счита, че модерните и лесни за използване интегрирани портали за данни са от ключово значение за осигуряване на проследяване на напредъка в областта на предотвратяването на замърсяването и публичната отчетност. Въпреки че ЕИСК приветства някои от новите разпоредби, като например систематичното докладване на входящите данни (погребление, материали, въздействия по веригата на доставки), поставянето на информацията в контекст, докладването на дифузните емисии, максималното удобство за потребителите и интегрирането на различни потоци от доклади, съществуват сериозни опасения относно по-конкретните изисквания, т.е. как да се даде възможност за сравнителен анализ и насърчване на съответствието.

6. Конкретни бележки (преглед на ЕРИПЗ)

6.1. ЕИСК не е убеден, че отлагането на създаването на списък на идентифицираните замърсители, пораждащи безпокойство, е подходящият начин за постигане на напредък.

6.2. Комитетът счита, че гражданите имат законен интерес да получават полезна информация за екологичния отпечатък на продуктите.

6.3. ЕК декларира цел за „улавяне на поне 90 % от случаите на изпускане на всеки замърсител във въздуха, водата и почвата, включително нулеви прагове за вещества, представляващи особено висока опасност за околната среда или човешкото здраве“; тази цел се приветства.

⁽¹⁾ Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 година относно депонирането на отпадъци (ОВ L 182, 16.7.1999 г., стр. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A31999L0031>

6.4. Поддържането на прагове за докладване ще увеличи административната тежест за компетентните органи; когато съществуват данни от мониторинг, те следва да се използват и следователно да се докладват. Въз основа на гореизложеното ЕИСК не е съгласен с праговете за докладване.

6.5. ЕИСК счита, че ефикасността и ефективността на докладването могат да бъдат подобрени. Операторите следва да могат да докладват директно на портала на ЕАОС данните от мониторинг; за повечето от тях те се основават на системи за непрекъснат мониторинг на емисиите (СНМЕ). В много страни от ЕС, а също и в Китай и САЩ, необработените данни от СНМЕ се предоставят директно на обществеността в реално време (или в рамките на един месец) в централизираната база данни. Тази функция все още не се предлага от ЕАОС. ЕИСК счита, че предоставянето на възможност операторите пряко да докладват от разстояние на ЕАОС би премахнало част от административната тежест и тежестта, свързана с оценката на съответствието, за компетентните органи, като в същото време би позволило по-ефективен достъп до информацията за различните крайни потребители. Компетентният орган ще си запази отговорностите за валидиране и прилагане чрез специални права на достъп; би могло да се отбелязва състоянието на вписванията на данни (в процес на валидиране/валидирано).

Брюксел, 14 юли 2022 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG
